

η ζωή στην πόλη

1. Στο παραπάνω κείμενο διαβάζουμε την περιγραφή της ζωής σε μια συνοικία στο κέντρο της Αθήνας το 1930. Προσέχοντας τις μαυρισμένες λέξεις και φράσεις, μπορείτε να συζητήσετε για τις διαφορές που υπάρχουν με τη ζωή σε μια πόλη σήμερα. Συμβουλευτείτε τον πίνακα και σκεφτείτε και άλλες διαφορές που μπορεί να υπάρχουν. Τι νομίζετε; Τι σας αρέσει και τι δε σας αρέσει περισσότερο στη ζωή σε μια σύγχρονη πόλη;

άλλοτε	τώρα
νεοκλασικά σπίτια (μονοκατοικίες)	πολυκατοικίες, μονοκατοικίες
κάθε πόρτα κι ένας φίλος	Οι γείτονες - ένοικοι πολλές φορές δε γνωρίζονται μεταξύ τους
χωματόδρομοι	λεωφόροι με άσφαλο
πλανόδιοι πωλητές	σούπερ μάρκετ, εμπορικά καταστήματα
τα παιδιά παίζουν στους δρόμους (δεν περνάνε αυτοκίνητα)	τα παιδιά παίζουν σε οργανωμένους παιδότοπους, σε σπίτια, σε παιδικές χαρές

2. Ο θόρυβος που χαρακτηρίζει τη ζωή στην πόλη στη γλώσσα της επιστήμης ονομάζεται **ηχορύπανση**. Στο παρακάτω κείμενο δίνονται οδηγίες για το τι πρέπει ή δεν πρέπει να κάνουμε για να αντιμετωπίσουμε την ηχορύπανση. Τα ρήματα που είναι μαυρισμένα μας λένε τι δεν πρέπει να κάνουμε. Μπορείτε να ξαναγράψετε το παρακάτω κείμενο με διαφορετικούς τρόπους, σύμφωνα με το παράδειγμα;

Μικρός οδηγός κατά της ηχορύπανσης

- Μην ακούτε μουσική με τον ήχο στη διαπασών.

Να μην ακούτε μουσική με τον ήχο στη διαπασών.

Δεν ακούμε μουσική με τον ήχο στη διαπασών.

- Χαμηλώνετε την ένταση του ήχου της τηλεόρασης. Μην βλέπετε τηλεόραση στο μπαλκόνι σας, γιατί ο θόρυβος ενοχλεί τους γείτονες.

Ακούμε μουσική στο δωμάτιό μας (Οριστική)

Να ακούμε μουσική στο δωμάτιό μας (Υποτακτική)

Ακούτε μουσική στο δωμάτιό σας (Προστακτική)

Σβήνουμε τα λάθη μας.

- Μην φωνάζετε δυνατά όταν είστε σε χώρο με άλλους ανθρώπους.

Να σβήνουμε τα λάθη μας.

Σβήνετε τα λάθη σας.

Διαβάζουμε

- Τηρείτε τον κανονισμό για τις ώρες κοινής ησυχίας.

Να διαβάζουμε τον κανονισμό για τις ώρες κοινής ησυχίας

Διαβάζετε τον κανονισμό για τις ώρες κοινής ησυχίας

Όταν δίνουμε οδηγίες, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε: α) **οριστική ενεστώτα**, σαν να περιγράφουμε σε κάποιον τι να κάνει, και τότε πολύ ευγενικά του ζητάμε να το κάνει, και β) **εξακολουθητική ή συνοπτική προστακτική ή εξακολουθητική ή συνοπτική ή συντελεσμένη υποτακτική**, οπότε με άμεσο τρόπο του λέμε τι να κάνει.

Συμπληρώστε

3. Αφού γράψετε τα κείμενά σας, τοποθετήστε στην κατάλληλη θέση τα ρήματα στον παρακάτω πίνακα:

(τώρα)	σε/σας διατάζω συνέχεια	εύχομαι συνέχεια να
Οριστική ενεστώτα	Εξακολουθητική προστακτική	Εξακολουθητική υποτακτική
(εμείς) δεν ακούμε		
(εσύ) χαμηλώνεις		
(αυτός) δε βλέπει		
(εμείς) δε φωνάζουμε		
(εσείς) σβήνετε		
(αυτοί) ακούνε		

Τι παρατηρείτε; Με ποια έγκλιση χρησιμοποιούμε το **δε(ν)** και με ποια το **μη(ν)**;

Η άρνηση στην οριστική σχηματίζεται με το μόριο **δε(ν)**, ενώ στην υποτακτική με το μόριο **μη(ν)**.

η ζωή στην πόλη

4. Ας θυμηθούμε ότι, ενώνοντας δύο λέξεις, μπορούμε να φτιάξουμε μια καινούρια σύνθετη λέξη. Μπορείτε να σχηματίσετε σύνθετες λέξεις με αυτές που σας δίνουμε παρακάτω και να γράψετε με απλά λόγια τη σημασία τους; Προσέξτε τις αλλαγές που χρειάζεται μερικές φορές να κάνουμε στη θέση του τόνου. Χρησιμοποιήστε το λεξικό σας:

α' συνθετικό	β' συνθετικό	σύνθετες λέξεις	και η σημασία της
ήχος	γράφω	ηχογραφώ	καταγράφω έναν ήχο
ήχος	μόνωση	ηχομόνωση	απομονώνω τον ήχο
ήχος	χρώμα	ηχόχρωμα	η ιδιαιτερότητα ενός ήχου
ήχος	μέτρο	ηχόμετρο	όργανο μέτρησης της έντασης
ήχος	λήπτης	ηχολήπτης	επάγγελμα που ασχολείται με την παραγωγή και επεξεργασία του ήχου

- Διαλέξτε από τις λέξεις που φτιάξατε αυτές που ταιριάζουν και συμπληρώστε το κείμενο:

Το στούντιο είναι ένας χώρος με πολύ καλή ηχομόνωση για να μην ακούγονται ήχοι από το περιβάλλον την ώρα της ηχογράφησης. Ο ηχολήπτης είναι υπεύθυνος για την εγγραφή του ήχου μιας τηλεοπτικής εκπομπής ή μιας κινηματογραφικής ταινίας αλλά και για να ηχογραφεί έναν ψηφιακό δίσκο (σιντί) μουσικής προσέχοντας την ποιότητα του ήχου. Στη διάθεσή του έχει πολλά όργανα, όπως το ηχόμετρο, με το οποίο υπολογίζει το ύψος, την ένταση και τη διάρκεια του ήχου.

5. Χωριστείτε σε τρεις ομάδες. Βρείτε από το **Ανθολόγιο** τα ποιήματα: *Ο κορυθαλλός*, σελ. 83, *Τα βουνά*, σελ. 130, και *Οι γκιόνιδες*, σελ. 143. Απαγγείλτε τα και ηχογραφήστε τα. Μπορείτε να ηχογραφήσετε ήχους πουλιών ή άλλους ήχους της φύσης ή της πόλης και να τους συνδυάσετε με την απαγγελία σας.

Θέμα Ενστ: **χαν-** **Ενεργητική Φωνή**

Θέμα Αορ: **χασ-** **Οριστική**

Ενεστώτας *	αύξημένη Παράτατικός *	Αόριστος	Συνοπτικός Μέλλοντας
χάνω χάν-ω χάνεις χάνει χάνουμε χάνετε χάνουν(ε)	έχανα έχανες έχανε χάναμε χάνατε έχαναν / χάνανε	έχασα έ-χασ-α έχασες έχασε χάσαμε χάσατε έχασαν / χάσανε	θα χάσω θα χάσεις θα χάσει θα χάσουμε θα χάσετε θα χάσουν(ε)

Εξακολουθητικός *	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος	Συντελεσμένος Μέλλοντας
θα χάνω θα χάνεις θα χάνει θα χάνουμε θα χάνετε θα χάνουν(ε)	έχω χάσει έχεις χάσει έχει χάσει έχουμε χάσει έχετε χάσει έχουν(ε) χάσει	είχα χάσει είχες χάσει είχε χάσει είχαμε χάσει είχατε χάσει είχαν(ε) χάσει	θα έχω χάσει θα έχεις χάσει θα έχει χάσει θα έχουμε χάσει θα έχετε χάσει θα έχουν(ε) χάσει

Υποτακτική¹

Εξακολουθητική	Συνοπτική	Συντελεσμένη
να χάνω να χάνεις να χάνει να χάνουμε να χάνετε να χάνουν(ε)	να χάσω να χάσεις να χάσει να χάσουμε να χάσετε να χάσουν(ε)	να έχω χάσει να έχεις χάσει να έχει χάσει να έχουμε χάσει να έχετε χάσει να έχουν(ε) χάσει

Άλλοι τύποι

να έχανα... να έχασα... να είχα χάσει...
--

Προστακτική

Εξακολουθητική	Συνοπτική
χάνε θέμα Ενστ + ε χάνετε θέμα Ενστ + ετε	χάσε θέμα Αορ + ε χάστε θέμα Αορ + τε

5

Παθητική Φωνή			
Οριστική			
Ενεστώτας	Παρατατικός	Αόριστος	Συνοπτικός Μέλλοντας
χάνομαι χάνεσαι χάνεται χανόμαστε χάνεστε/χανόσαστε χάνονται	χανόμουν(α) χανόσουν(α) χανόταν(ε) χανόμασταν χανόσασταν χάνονταν/χανόντουσαν	χάθηκα χάθηκαν χάθηκε χαθήκαμε χαθήκατε χάθηκαν/χαθήκανε	θα χαθώ θα χαθείς θα χαθεί θα χαθούμε θα χαθείτε θα χαθούν(ε)
Εξακολουθητικός Μέλλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος	Συντελεσμένος Μέλλοντας
θα χάνομαι θα χάνεσαι θα χάνεται θα χανόμαστε θα χάνεστε/χανόσαστε θα χάνονται	έχω χαθεί έχεις χαθεί έχει χαθεί έχουμε χαθεί έχετε χαθεί έχουν(ε) χαθεί	είχα χαθεί είχες χαθεί είχε χαθεί είχαμε χαθεί είχατε χαθεί είχαν(ε) χαθεί	θα έχω χαθεί θα έχεις χαθεί θα έχει χαθεί θα έχουμε χαθεί θα έχετε χαθεί θα έχουν(ε) χαθεί
Υποτακτική			
Εξακολουθητική	Συνοπτική	Συντελεσμένη	
να χάνομαι να χάνεσαι να χάνεται να χανόμαστε να χάνεστε/χανόσαστε να χάνονται	να χαθώ να χαθείς να χαθεί να χαθούμε να χαθείτε να χαθούν(ε)	να έχω χαθεί να έχεις χαθεί να έχει χαθεί να έχουμε χαθεί να έχετε χαθεί να έχουν(ε) χαθεί	
Άληθοι τύποι			
να χανόμουν(α)...			
να χάθηκα...			
να είχα χαθεί...			
Προστακτική			
Εξακολουθητική	Συνοπτική		
—	χάσου	ου	
—	χαθείτε	είτε	

Να συμπληρώσετε τα κενά στους παρακάτω πίνακες σύμφωνα με το παράδειγμα:

Ενεργητική Φωνή

Οριστική Ενεστώτα	(Θέμα Ενεστώτα)	Εξακολουθητική Προστακτική (Ενεστώτα)
ντύνω	<u>ντυν-</u>	Εσύ <u>ντύν-ε</u> Εσείς <u>ντύν-ετε</u>
γράφω	<u>γραφ-</u>	Εσύ <u>γράφ-ε</u> Εσείς <u>γράφ-ετε</u>
σβήνω	<u>σβην-</u>	Εσύ <u>σβήν-ε</u> Εσείς <u>σβήν-ετε</u>
δροσίζω	<u>δροσίζ-</u>	Εσύ <u>δροσίζ-ε</u> Εσείς <u>δροσίζ-ετε</u>
παίζω	<u>παίζ-</u>	Εσύ <u>παίζ-ε</u> Εσείς <u>παίζ-ετε</u>

Οριστική Αορίστου	(Θέμα Αορίστου)	Συνοπτική Προστακτική (Αορίστου)
έντυσα	<u>ντυσ-</u>	Εσύ <u>ντύσ-ε</u> Εσείς <u>ντύσ-τε</u>
έγραψα	<u>γραφ-</u>	Εσύ <u>γράψ-ε</u> Εσείς <u>γράψ-τε</u>
έσβησα	<u>σβησ-</u>	Εσύ <u>σβήσ-ε</u> Εσείς <u>σβήσ-τε</u>
δρόσισα	<u>δρόσισ-</u>	Εσύ <u>δρόσις-ε</u> Εσείς <u>δρόσις-τε</u>
έπαιξα	<u>παίξ-</u>	Εσύ <u>παίξ-ε</u> Εσείς <u>παίξ-τε</u>

Παθητική Φωνή

Οριστική Ενεστώτα	Εξακολουθητική Προστακτική (Ενεστώτα)	Συνοπτική Προστακτική (Αορίστου)
Ντύνομαι	- -	Εσύ <u>ντυσ-ου</u> Εσείς <u>ντυθ-είτε</u>
τραυματίζομαι	- -	Εσύ <u>τραυματίσ-ου</u> Εσείς <u>τραυματιστ-είτε</u>
βρεχομαι	- -	Εσύ <u>βρέξου</u> Εσείς <u>βρεχτείτε</u>
πλένομαι	- -	Εσύ <u>πλύσ-ου</u> Εσείς <u>πλυθ-είτε</u>
αγαπιέμαι	- -	Εσύ <u>αγαπήσ-ου</u> Εσείς <u>αγαπηθ-είτε</u>

Σε **διατάζω** να
πάθεις κάτι για
μια στιγμή
(ΕΣΥ)

Σας **διατάζω** να
πάθετε κάτι για
μια στιγμή
(ΕΣΕΙΣ)

1) Συμπληρώστε τα κενά με τον κατάλληλο τύπο:

Οριστική ενεστώτα (τώρα, συνέχεια)	Πρόσωπο	Εξακολουθητική υποτακτική (Συνέχεια)	Εξακολουθητική προστακτική (Συνέχεια)
βρέχω	Εσείς	να βρέχετε	βρέχετε
γδύνω	Εσύ	να _____	_____
φωνάζω	Εσείς	να _____	_____
πίνω	Εσύ	_____	_____
πιέζω	Εσείς	_____	_____
τρέχω	Εσύ	_____	_____

2) Ξαναγράψτε τις οδηγίες με τρεις διαφορετικούς τρόπους (οριστική, προστακτική, υποτακτική), όπως στο παράδειγμα:

Προστατεύουμε το περιβάλλον. (Οριστική)		Διατηρούμε την αυλή καθαρή. (Οριστική)
Να προστατεύετε το περιβάλλον. (Υποτακτική)		
Προστατεύετε το περιβάλλον. (Προστακτική)		
Παίζουμε με τους συμμαθητές μας. (Οριστική)		Μαγειρεύουμε το φαγητό προσεκτικά. (Οριστική)

1) Συμπληρώστε τα κενά με τον κατάλληλο τύπο:

Οριστική ενεστώτα (τώρα, συνέχεια)	Πρόσωπο	Εξακολουθητική υποτακτική (Συνέχεια)	Εξακολουθητική προστακτική (Συνέχεια)
βρέχω	Εσείς	να βρέχετε	βρέχετε
γδύνω	Εσύ	να []	[]
φωνάζω	Εσείς	να []	[]
πίνω	Εσύ	[]	[]
πιέζω	Εσείς	[]	[]
τρέχω	Εσύ	[]	[]

2) Ξαναγράψτε τις οδηγίες με τρεις διαφορετικούς τρόπους (οριστική, προστακτική, υποτακτική), όπως στο παράδειγμα:

Προστατεύουμε το περιβάλλον. (Οριστική)	Διατηρούμε την αυλή καθαρή. (Οριστική)
Να προστατεύετε το περιβάλλον. (Υποτακτική)	[] (Υποτακτική)
Προστατεύετε το περιβάλλον. (Προστακτική)	[] (Προστακτική)
Παίζουμε με τους συμμαθητές μας. (Οριστική)	Μαγειρεύουμε το φαγητό προσεκτικά. (Οριστική)
[] (Υποτακτική)	[] (Υποτακτική)
[] (Προστακτική)	[] (Προστακτική)

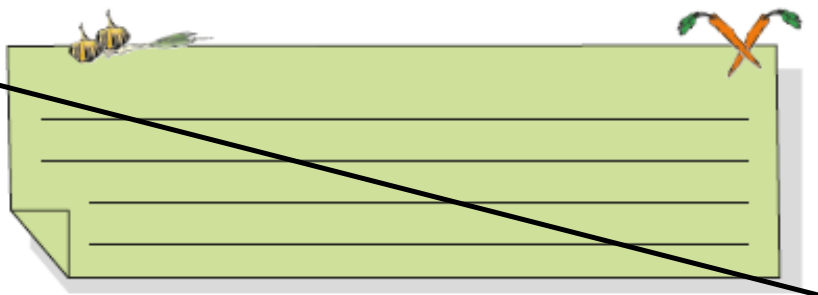

25

ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

1. Γράψε τη συνταγή ενός γλυκού ή ενός φαγητού, σημειώνοντας δίπλα σε κάθε υλικό και τη μάζα που πρέπει να χρησιμοποιηθεί.

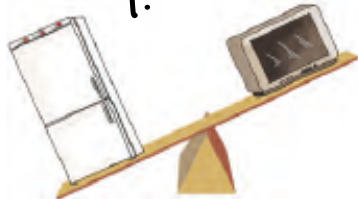

2. Παρατήρησε τις εικόνες. Ποιο σώμα έχει μεγαλύτερη μάζα σε κάθε περίπτωση;

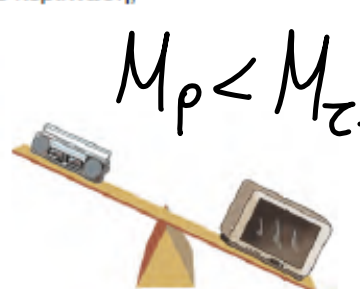
$$M_{\eta} = M_{\psi}$$

οι μάζες είναι ίσες

$$M_{\psi} > M_{\tau}$$

Το ψυγείο

$$M_{\rho} < M_{\tau}$$

Η τηλεόραση

3. Παρατήρησε τα προϊόντα του πίνακα. Μπορείς να προτείνεις έναν τρόπο τοποθέτησης των προϊόντων στον ζυγό, ώστε αυτός να ισορροπεί; Πρότεινε ένα συνδυασμό στον οποίο να χρησιμοποιείς όλα τα προϊόντα του πίνακα.

Στη μία μεριά του ζυγού τοποθετούμε τις φακές, το ρύζι και τον καφέ και στην άλλη τη ζάχαρη, τη μαρμελάδα και το βαμβάκι.

Καφές
φακές
ρύζι
1100 γρ.
1,1 κ.

ζάχαρη
μαρμελ.
βαμβ.
1100 γρ.
1,1 κ.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ	ΜΑΖΑ
φακές	500g
ζάχαρη	1kg
καφές	100g
ρύζι	0.5kg
μαρμελάδα	50g
βαμβάκι	50g

